

Fäbodhöstraps. Daniel Josefsson, Dala Sörby Växt AB, i sitt imponerande höstrapsfält utanför Hedemora den 19 juli 2006.

Rådliga dalkarlar odlar höstraps

Hösten 2006 skördades tio hektar höstraps i Hedemora i södra Dalarna med en medelskörd på 25 deciton per hektar. Odlingen testas som ett alternativ till våroljeväxter och kom till stånd på initiativ av Frö- och Oljeväxtodlarna. Fältet sköttes efter konstens alla regler och de bästa delarna av fältet gav upp mot 50 deciton per hektar. Testodlingen fortsätter 2007 och planeras fortsätta kommande år.

Text & foto Hans Jonsson, Svensk Frötidning

Vad har Qaqortoq på Grönland och Hedemora gemensamt? Snurra lite på jordgloben och du blir varse att båda orterna faktiskt ligger lika nära Nordpolen. Huruvida höstrapsodlingen har nått Grönlands sydspets är inte bekant. I vilket fall som helst har den gjort sin entré i Hedemoratrakten. Femton hektar höstraps växer just nu så det knakar hos Daniel Josefsson och Gustaf Stigers, Dala Sörby Växt AB, och det är egentligen inget konstigt med det. I fjol höstas skördade de Dalarnas första större odling av höstraps och resultatet var över all förväntan.

– På de bästa bitarna var skördevärdet uppe och nosade på fem ton, berättar Daniel Josefsson entusiastiskt.

Som bäst mycket bra

En tredjedel av de 10 hektaren höstraps var dock mycket svaga och gav i princip ingen skörd. Anledningen till detta var ett veritabelt skyfall på 30 mm två dagar efter sådden den 14 augusti 2005.

– Hela fältet flöt och där det var mest mjåla slogs jorden ihop till ett betonggolv, minns Daniel Josefsson.

Beståndet blev dåligt, hösttillväxten svag, liksom övervintringen. På våren diskuterade man fram och tillbaka

kring vad som skulle göras med de sämsta bitarna. Man lät hela odlingen stå kvar för att få ut mesta möjliga erfarenheter av såväl gott som ont i odlingen. Slutresultatet blev en medelskörd som landade på 25 deciton per hektar för hela fältet på tio hektar. En försiktig uppskattning av medelskörden på de delar av fältet där rapsen övervintrat är cirka 35 deciton per hektar. Och det förväntas inte med tanke på beståndets friskhet och utseende under säsongen.

Den 19 juli var fältet som syns på bilderna fortfarande helt grönt och friskt. Inga tendenser på begynnande brådmognad kunde noteras.

Erfarenheterna av 2006-års odling är många. Det är fascinerande att se den enorma avkastningspotential som grödan har trots det nordliga läget. De bästa delarna med fältet gav uppmot fem ton per hektar. Men Daniel Josefsson har en sansad och krass inställning till grödan och räknar bara genomsnittsskördar. Ett års erfarenheter är givetvis väldigt lite men mycket tyder ändå på att höstraps kan bli ett intressant alternativ i Dalarna.

– Vi har mycket svårt att komma upp i 25 deciton per hektar på våra våroljeväxter, så fjolårets höstrapsfält försvarar trots de dåliga partierna verkligen sin plats i växtodlingen. När vi 4 ton finns det ingen annan gröda på våra breddgrader som spöar höstraps, konstaterar Daniel Josefsson.

Seriös storskalig provodling

Hedemoratrakten är sedan länge en välkänd stark bastion för våroljeväxter i allmänhet och vårrybs i synnerhet. Men frågan om höstraps dök upp vid flera tillfällen inte minst vid Dalarnas Frö-

som NPK.

Höstrapsen skördades första dagarna i augusti 2006. Det gjorde att det var mycket gott om tid att förbereda den därpå följande sådden av höstsäd.

– Normalt är det svårt att hinna med att så höstvetete efter vårraps. Höstraps är en efterlängtat tidigt mognande förfrukt, tycker Daniel.

Årets odling ser bra ut

De dåliga fläckarna till trots fortsätter satsningen på höstraps. Årets odling utökades till 15 hektar och såddes den 20 augusti 2006. Fältet valdes med yttersta omsorg. Man valde ett söderliggande svagt sluttande fält. Därvid slipper man vattensamlingar och får bästa effekt av den svaga höstsolen. Betingelserna går närmast att likna vid de som krävs för att ge goda druvor eller frukter!

– Vi konstaterade att träda inte är en perfekt förfrukt så vi ville testa med höstsäd istället, berättar Daniel.

Man sådde höstrapsen efter råg. Årets sort blev Calypso med utsädesmängd något under 60 frön per kvadratmeter.

”När vi 4 ton finns det ingen annan gröda på våra breddgrader som spöar höstraps.”

och Oljeväxtodlars fältvandringar.

Man slog sina kloka huvuden ihop och med viss grundtrygghet från Svensk Raps AB, och rådgivningsstöd av Johan Biärsjö bestämde man sig för att trycka på startknappen för höstraps i Dalarna. Även Lantmännen bidrog med stöd.

Man kom snabbt fram till att odlingen inte skulle vara någon halvmesyr utan skötas efter konstens alla regler. Ett stubbrädesfält valdes ut, sprutades med Roundup och plöjdes. Efter två körningar med Crosskillern hade man ett mycket fint bruk att så i. Hybridsorten Banjo såddes med cirka 63 frö per kvadratmeter. Sen kom skyfallet och det tidigare så fina bruket visade sig vara lite för fint.

Trots allt körde man vidare och sprutade med Butisan Top vid uppkomst samt tillförde 40 kilo per hektar kväve som NPK. Övervintringen blev mycket bra och rapsbaggarna lyste med sin frånvaro. Enda åtgärden på våren var tillförsel av 100 kilo per hektar kväve

I skrivande stund i början av april ser fältet mycket bra ut. Det extremt tidiga försommar-/sommarvädret oroar dock något. Tuffa nattfroster längre fram kan ta hårt på grödan. Men som sagt – det är en provodling med syftet att verkligen se vad höstraps går för på dessa breddgrader. Ju fler prövningar i detta tidiga skede desto bättre.

Trots att årets skörd ännu inte är bärgad funderar man redan på höstens sådd, den tredje i följd. Man kommer att satsa på att så efter vall, vilket kanske är den allra bästa förfrukten till höstraps. Den grundar för god struktur och tidig sådd. Vi ser fram emot att följa upp odlingarna i Svensk Frötidning. «

